

Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post : postmottak@bld.dep.no og truls.knudsen@bld.dep.no

Deres ref.:
14/919

Dok. nr.: 190334

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no

20.01.2015

Høring - Forslag om å innføre krav om bestått prøve i samfunnskunnskap og muntlige ferdigheter i norsk for å få norsk statsborgerskap

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 24.10.2014 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for asyl- og utlendingsrett. Lovutvalget består av Bente Mostad Tjugum (leder), Jan M. Birkeland, Sigurd Broch, Per-Erik Gåskjenn, Christel Reksten og Brynjulf Risnes.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår å innføre krav om bestått prøve i samfunnskunnskap, krav om å beherske et minimum av norsk muntlig og krav til gjennomført norskopplæring for alle søkere i alderen 18-67 år som nye vilkår for å få innvilget norsk

statsborgerskap etter søknad.

Formålet med de nye vilkårene oppgis å være å sikre at de som blir norske statsborgere behersker et minimum av norsk muntlig og har grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet.

Advokatforeningen er enig i formålene bak de nye vilkårene og i all hovedsak også de foreslåtte lov- og forskriftsendringene.

3. Kommentarer til de enkelte forslagene

3.1 Krav om å bestå test i samfunnskunnskap

I motsetning til i dag hvor det er tilstrekkelig å dokumentere gjennomført opplæring i samfunnskunnskap, vil det nå være krav til å bestå en prøve. Prøven må i tillegg bestås på norsk, i motsetning til tidligere hvor man avla prøven på sitt eget språk eller et annet språk man behersket. At man ikke består prøven, får som konsekvens at man ikke får innvilget norsk statsborgerskap. Advokatforeningen ser at dette kravet vil kunne føre til en reell skjerpelse for enkelte søkere for å kunne få innvilget norsk statsborgerskap. Det vil også kunne føre til økte utgifter ved at personer som allerede har avlagt prøve på annet språk eller som ikke består prøven på norsk første gang, må betale for å avlegge ny prøve.

På den annen side merker Advokatforeningen seg at det ikke stilles krav til økt antall timer med opplæring i samfunnskunnskap, og at prøven i utgangspunktet skal kunne bestås basert på opplæringen som allerede er obligatorisk for en stor gruppe søkere.

3.2 Krav om å beherske et minimum av norsk muntlig

Advokatforeningen er enig i at det er rimelig å stille krav om at personer som ønsker å bli norske borgere, behersker et visst minimum av norsk muntlig. Det er videre forståelig at nivået på norsk ferdighetene må dokumenteres basert på objektive kriterier. Lovforslaget legger opp til et krav om nivå A2. A2 innebærer et elementært nivå av norskferdigheter og Advokatforeningen synes ikke dette er et for strengt krav.

Advokatforeningen er for øvrig enig i at det er fornuftig å benytte allerede eksisterende ordninger for avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap fremfor å etablere helt nye ordninger.

3.3 Utvidelse av personkretsen for kravet om gjennomført norskopplæring

Forslaget til lovendring innebærer at en viss gruppe personer mellom 55 år og 67 år, samt alle EØS/EFTA-borgere, pålegges en plikt de ikke tidligere har hatt. I tråd med formålet bak lovforslaget anser imidlertid Advokatforeningen at denne nye plikten ikke er urimelig å pålegge disse personene som vilkår for å få norsk statsborgerskap.

3.4. Unntak

Advokatforeningen forstår de nye unntaksbestemmelsene i statsborgerforskriften slik at de som idag er unntatt fra kravet om gjennomført norskopplæring også vil være unntatt fra kravet om å ha bestått prøve i samfunnskunnskap og kravet om å beherske et minimum av norsk muntlig. Personkretsen som kan unntas fra kravet i statsborgerlovens § 8 og statsborgerforskriftens kapittel 4 er således uendret. Advokatforeningen er enig i at det er fornuftig å la samme samme personkrets være unntatt fra de tre forskjellige kravene (norskopplæring, prøve i samfunnskunnskap og beherskelse av norsk muntlig), og kan ikke se at det er behov for å utvide kretsen.

Det bemerkes imidlertid at det kan se ut som om henvisningen til §§ 4-1 og 4-2 i utkastet til ny §§ 4-4 og 4-5 er feil idet unntakene vel er omhandlet i §§ 4-2 og 4-3..

Advokatforeningen mener at unntaksbestemmelsene er dekkende og tilstrekkelige til å ivareta de som ikke vil ha muligheter til å oppfylle de nye kravene, samt de som ikke bør pålegges å oppfylle kravene fordi de allerede har de ønskede ferdigheter.

Advokatforeningen har for øvrig ingen bemerkninger til endringene i kommunenes opplysningsplikt eller NIR-forskriften.

Advokatforeningen har heller ingen spesielle kommentarer til den konkrete utformingen av endret lov- og forskriftstekst.

4. Avslutning/oppsummering

Advokatforeningen forstår og stiller seg bak ønsket om at de som blir norske statsborgere, har et minimum av kunnskaper om det norske samfunnet og ferdigheter i det norske språk. Advokatforeningen finner ikke at dette er urimelige vilkår å oppstille for å bli norsk borger, særlig sett hen til at ressursvake grupper er hensyntatt gjennom mulige unntaksbestemmelser.

Advokatforeningen bemerker for øvrig at det etter hvert har blitt relativt dyrt å søke om norsk statsborgerskap, tatt i betraktning at søknadsgebyret har økt til NOK 4.200 fra 1. januar 2015, samt at det for visse grupper nå blir nødvendig å betale for norskopplæring og påfølgende prøve for å kunne søke.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær